

М. І. Чабайовська, С. М. Шароварко, О. І. Кархут

Аудіювання на уроках літературного читання

Збірник текстів для аудіювання

2-4 класи

Схвалено для використання
в закладах загальної середньої освіти комісією з педагогіки та
методики початкового навчання Науково-методичної ради
з питань освіти Міністерства освіти і науки України

**Тернопіль
Астон
2018**

Схвалено для використання в закладах загальної середньої освіти комісією з педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (лист ІМЗО.....).

Рецензенти:

Сіранчук Наталія Миколаївна — кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методик початкового навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Омельченко Наталія Михайлівна, вчитель початкових класів НВК «Гімназія — ЗНЗ I ступеня м. Обухова ім. Володимира Мельника», вчитель вищої категорії, вчитель-методист.

Чабайовська М. І., Шароварко С. М., Кархут О. І. Аудіювання на уроках літературного читання. 2-4 класи: збірник текстів для аудіювання: методичний посібник для вчителя / М. І. Чабайовська, Н. М. Шароварко, О. І. Кархут. — Тернопіль : Астон, 2018. — 76 с. — 2018.

У посібнику подано тексти, завдання та методичні рекомендації для контролю та оцінювання сформованості аудіативних умінь здобувачів освіти 2-4 класів на уроках літературного читання.

Матеріал посібника можна використовувати також з навчальною метою.

Для вчителів початкових класів, студентів закладів вищої освіти спеціальності «Початкова освіта».

ПЕРЕДМОВА

Державним стандартом початкової освіти серед переліку ключових компетентностей нової української школи першою визначено компетентність — «вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях» [10, с. 1]. У зв'язку з цим важливо сформулювати в учнів початкових класів аудіативні уміння як складники комунікативної компетентності.

Аудіювання — це слухання (сприйняття) усного мовлення та його розуміння.

Про важливість цього виду мовленнєвої діяльності свідчать дані, наведені в дослідженнях Ф. С. Бацевича [2]. Він зазначає, що приблизно 42% мовленнєвої діяльності людини припадає на слухання, 30% — на говоріння, 15% — на читання й орієнтовно 11% — на письмо. Таким чином, понад 70% часу людина витрачає на спілкування з іншими.

Ф. С. Бацевич, розглядаючи цю проблему, зазначає, що слухання — це цілеспрямовано організований вид мовленнєвої діяльності, тобто діяльність людини в процесі комунікації.

Уміння слухати й розуміти усне мовлення лежить в основі розвитку навичок говоріння, читання, письма.

У сучасних умовах, коли відбувається збільшення обсягів інформації, виникає потреба у швидкому і точному сприйманні усного мовлення, розумінні прослуханого, вмінні зосереджувати довільну увагу впродовж більш тривалих відрізків часу. Все це зумовлює необхідність удосконалювати навичку слухання і розуміння (аудіювання).

Учнів необхідно вчити стежити за розвитком думки, адекватно сприймати інформацію; помічати в тексті слова, найважливіші для розуміння висловлювання, виділяти певні факти; усвідомлювати зміст прослуханого тексту зважаючи на загальний тон, тембр, темп, силу голосу того, хто озвучує текст.

Актуальність цієї проблеми обумовлена ще й тим, що до нової програми з літературного читання для початкової школи введено розділ «Аудіювання — слухання-розуміння усного мовлення» із

вимогами по кожному класу, який перенесено з української мови [32, с. 2-3]. Учителі-класоводи в роботі зустрічаються із недостатньою кількістю методичних засобів для аудіювання.

Мета посібника — розкрити методичні засади здійснення перевірки рівня сформованості аудіативних умінь учнів 2-4 класів з літературного читання.

Для моніторингу аудіативних умінь учнів на уроках літературного читання проводиться поточна та підсумкова (тематична) перевірки [26].

Поточна перевірка аудіативних умінь здійснюється усно і письмово.

Об'єктом перевірки є вміння сприймати на слух незнайомий текст орієнтовним обсягом у 2 класі — 140-160 слів, у 3 класі — 210-230 слів, у 4 класі — 280-300 слів і розуміти:

— фактичний зміст сприйнятого на слух тексту (хто?, що?, які?, де?, коли?, як?) з відтворенням послідовності подій;

— смислові, причинно-наслідкові зв'язки;

— тему (3-4 клас) та основну думку (4 клас) сприйнятого на слух твору;

— розповідь про свої враження, почуття, які виникли під час слухання; висловлювання власної думки про факти, події в сприйнятому на слух тексті (3-4 клас).

Для учнів 2 класу завдання мають стосуватись тільки фактичного змісту твору.

Оцінювання аудіативних умінь в усній формі проводиться за тими ж вимогами, що і оцінювання сформованості навички розуміння прочитаного.

Для письмової перевірки аудіативних умінь добирають 8 тестових завдань, з яких 4 завдання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді серед трьох пропонованих варіантів по 1 балу за кожне і 4 завдання відкритого типу по 2 бали за кожне. Зміст завдань такий самий, як і для усної перевірки аудіативних умінь.

Підсумкову перевірку і підсумкове оцінювання аудіативних умінь проводять у 2-4 класах кожного семестру (таблиця 1).

Таблиця 1

Вид перевірки	2 клас		3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.
Аудіювання (письмово). Контрольні роботи у 3-4 класах № 1 і № 5; у 2 класі № 1, № 2, № 5, № 6					1	

Контрольні роботи з перевірки аудіювання здійснюються за тими ж вимогами, що і поточна перевірка цих навичок.

Пропонуємо завдання для моніторингу аудіативних умінь учнів 2-4 класів на уроках літературного читання. Ці завдання укладено відповідно до Державного стандарту початкової освіти та «Орієнтовних вимог до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи» (додаток до наказу МОН України від 19.08.2016 № 1009) [26], відповідають чинній програмі з літературного читання для 2-4 класів.

Автори

3 клас

Тексти для аудіювання

Дівчинка і Ромашка

Ясного сонячного ранку маленька Дівчинка вийшла погуляти на зелений лужок. Раптом вона почула: хтось плаче... Прислухалась і збагнула: плач долинає з-під каменя, що лежав у кінці галявини. Камінь невеликий, але дуже твердий. Нахилилася Дівчинка до каменя й питає:

— Хто там плаче під каменем?

— Це я, Ромашка, — почувся тихий, слабкий голос. — Звільни мене, Дівчинко, давить мене камінь.

Відвернула Дівчинка той камінь і побачила ніжну стеблинку Ромашки.

— Спасибі тобі, Дівчинко, — сказала Ромашка, зітхнувши на повні груди. — Ти визволила мене з-під кам'яного ґноту.

— Як же ти попала сюди, під камінь?

— Обдурив мене кам'яний ґніт, — розповіла Ромашка. — Була я маленькою ромашковою насінинкою. Восени я шукала теплового куточка. Камінь дав мені притулок, обіцяв оберігати мене від холоду й спеки. А коли я захотіла побачити сонечко, він ледве не задавив мене. Я хочу бути твоєю, Дівчинко.

— Добре, будь моєю, — погодилася Дівчинка.

Подружилися Дівчинка і Ромашка. Щоранку Дівчинка приходила до Ромашки, і вони разом зустрічали сонечко.

— Як добре мені бути твоєю, Дівчинко, — часто говорила Ромашка.

— А коли б ти виросла в лісі чи край дороги? Якби ти була нічия?

— Я б померла від горя, — тихо сказала Ромашка. — Але я знаю, що нічиїх квітів не буває. Вони завжди чийсь.

Ось той Маків Дзвіночок приятелює із Сонечком. А ось та маленька квіточка Незабудка — вона подруга Весняного вітру. Ні, квітка не могла б жити нічиєю.

(218 слів)

Василь Сухомлинський

Тестові завдання

1. Куди вийшла Дівчинка погуляти ясного сонячного ранку?

- а) На зелений лужок;
- б) до річки;
- в) у тінистий лісок.

2. Звідки долинає плач?

- а) З-під куща;
- б) з-під каменя;
- в) з нори.

3. Що побачила Дівчинка, коли відвернула камінь?

- а) Маленьку квіточку Незабудку;
- б) веселий Маків Дзвіночок;
- в) ніжну стеблинку Ромашки.

4. Коли маленька насінинка потрапила під кам'яний ґніт?

- а) Восени;
- б) взимку;
- в) влітку.

5. Підкресли слова, які можна використати для характеристики Дівчинки.

Добра, милосердна, лінива, турботлива, байдужа.

6. Установи послідовність подій, пронумерувавши речення за допомогою цифр (1, 2, 3, 4).

- Дівчинка рятує Ромашку з-під кам'яного ґноту.
- Дівчинка подружилася з Ромашкою.
- Ромашка розповіла про те, як вона потрапила у біду.
- З-під каменя долинає плач.

7. Установи відповідність.

Ромашка

Весняний вітер

Маків Дзвіночок

Дівчинка

Незабудка

Сонечко

8. Чому плакала Ромашка?

Ромашка плакала, бо _____

Зайці

— А мороз аж сміється, такий міцний, — розказував батько, вернувшись додому. — Ішов я через леваду, а заєць вискочив просто з-під ніг, і якби хоч злякався, якби дременув, а то ледь-ледь чеберяє лапами, хоч за вуха хапай. Тепер у полі все завіяно снігом, то зайці до села внадилися — на городах та в садках їм легше прогродуватися. Це ж можуть і молоді яблуні в нас пообгризати.

Василько глянув крізь шибку на засніжений садок, одягнув кожушка, взув биті валянки — й надвір. Поки йшов до погребя, мороз веселенько так і співає під ногами.

У погребі Василько набрав моркви, з капусти наздирав листків і побрів городом до саду. Під стовбурами молодих яблунь він клав де морквину, а де капустаєне листя. І радів: уночі зайці не стануть обгризати кору на деревах, матимуть смачнішу поживу.

Зосталося іще трохи моркви, то Василько перейшов до сусіднього садка.

Та тут під грушею хтось уже поклав моркву. А також майстерно прилаштував дротяне сильце. Василько, гамуючи хвилювання, відв'язав мудру пастку і шпурнув її подалі в дерезу...

А вранці сусід, прокидаючи від хати до воріт стежку, розказував Васильковому батькові:

— Ох і зайці у нас цієї зими! І, мабуть, здорові, бо вчора зірвали у мене біля груші пастку. А слідів не лишилося. За ніч усе снігом замело.

Василько прислухавсь до їхньої розмови. Він прив'язував шматочок сала на калині — для синичок — і хитро всміхався.

(219 слів)

Євген Гуцало

Тестові завдання

1. Коли відбувалися описані у тексті події?

- а) Восени;
- б) взимку;
- в) навесні.

2. Кого зустрів батько на леваді?

- а) Лисицю;
- б) дикого кабана;
- в) зайця.

3. Де клав Василько гостинці для звірят?

- а) Під стовбурами молодих яблунь;
- б) під стовбурами молодих груш;
- в) під стовбурами молодих вишень.

4. Який гостинець приготував хлопчик для синичок?

- а) Соняшникове насіння;
- б) шматочок сала;
- в) крихти хліба.

5. До якого жанру належить цей твір?

---

6. Підкресли слова, які можна використати для характеристики Василька.

Турботливий, байдужий, добрий, милосердний, жорстокий, уважний, щедрий, скупий.

7. Установи послідовність подій, пронумерувавши речення за допомогою цифр (1, 2, 3, 4, 5, 6).

- Василько збирає гостинці для звірят.
- Сильце під грушею.
- Смаколик для синички.
- Розповідь сусіда.
- Дарунки під стовбурами яблунь.
- Зустріч із зайцем на леваді.

8. Яка тема твору?

Квіти з Петриківки

— Тату, — попросила Катруся, — розкажи про щось чарівне. Але про таке, що ти його бачив сам.

— Такого немає, — заперечила Маруся. А тато засміявся.

— Гаразд, — мовив він. — Чарівне мені справді траплялося.

І він розповів ось що. Одного разу він їхав степом за Дніпром. А був то зимовий імлистий день, степ лежав порожній і безсніжний, у ньому ставало сумно й холодно. І раптом він в'їхав у село, повнісіньке квітів! Саме так: квіти цвіли серед зими точнісінько, як улітку.

— Знаю, знаю! — вигукнула Маруся. — Взимку квіти ростуть в оранжереях. Тільки вони не чарівні.

Атож, — погодився тато. — Квіти ростуть в оранжереях, але ці позацвітали на стінах і на тарелях, на скриньках і на баклагах, на шовкових хустинках, на дитячих колисках, на медівниках з медом, на чайниках з чаєм. А найголовніше, ці квіти вміли говорити. «Світ прекрасний! — сказали вони мені. — Тому не треба сумувати». Квітка торкнулася пелюсткою моїх очей, і раптом я побачив, що імла у степу не нудна й не сіра, — ні, вона мов пухова хустка, яку земля накинула на плечі, щоб не змерзнути, поки зима вдягне її у снігову шубу. Я побачив, що в тисячах насінин дримають майбутні квіти, а дрібен дощик їх напуває. Я побачив, що степ спочиває, аби весною забуяти, і тоді я мовив услід за чарівними квітами: «Світ прекрасний!» І більше нітрішечки не сумував.

(215 слів)

Зірка Мензатюк

Тестові завдання

1. Де мандрував одного разу батько?

- а) Степом за Дніпром;
- б) у горах Карпатах;
- в) берегами річки Дністер.

2. Коли відбувалися описані в тексті події?

- а) Літнього дня;
- б) осіннього дня;
- в) зимового дня.

3. Де росли казкові квіти?

- а) В оранжереях;
- б) на стінах будинків, тарелях, скриньках;
- в) на квітниках.

4. Що вміли робити казкові квіти?

- а) Говорити;
- б) співати;
- в) танцювати.

5. Яка тема твору?

---

6. Установи відповідність між персонажами твору та їхніми висловами.

Катруся

— Чарівне мені справді траплялося.

Маруся

— Тату, розкажи про щось чарівне. Але про таке, що ти його бачив сам.

Батько

— Взимку квіти ростуть в оранжереях. Тільки вони не чарівні.

7. Установи послідовність подій, пронумерувавши речення за допомогою цифр (1, 2, 3, 4).

- Світ прекрасних квітів.
- Мандрівка степом за Дніпром.
- Чарівні перетворення.

Розмова батька з доньками.

8. Чому батько перестав сумувати?

Батько перестав сумувати, бо _____

Лось

Підстаркуватий лісник проминув невеликий гурт молодих ялин, вийшов до засніженої річечки — і вкляк... Він угледів, що неподалік на березі лежить, упавши на бік, великий рогатий лось, а йому в шию вчепився сірий вовк. Мабуть, попадали вони щойно, а перед цим у них кипіла жорстока боротьба.

Обоє — лось і вовк — помітили людину, а тому на мить позавмирили, стежачи за нею. Тоді лісник підніс угору дубову палицю і, погрозово замірившись, сміливо пішов уперед. Не встиг лісник зробити кілька кроків, як вовк прожогом метнувся на лісника. Той навіть не встиг опустити важку палицю вовкові на голову, як молодий вовк важким ударом свого тіла звалив його на сніг і вже б учепився гострими зубами, та лісникові пощастило обома руками міцно вхопити вовка за шию.

Це був молодий, дужий і хижий звір. Лісник відчував, що сила полишає його, що за мить-другу вже не зможе боротися з дужим напасником.

Та ось із лісникових рук щось миттєво вирвало вовка. Здивований лісник побачив лося, що підскочив до вовка, вдарив його міцними рогами й підкинув високо угору.

«Так ось хто мене врятував, — подумав лісник. — Я вступився за нього, а він за мене».

А лось, який убив вовка й таким чином віддячив хороброму лісникові за свій порятунок, прудко побіг уздовж берега й заховався поміж деревами.

— Що ж, сіроманцю, важив ти на чуже життя — позбувся свого.

Лісник поглянув між дерева — чи не побачить безстрашного лося, що врятував йому життя.

(230 слів)

За Євгеном Гуцалом

Тестові завдання

1. Де лісник побачив вовка і лося?

- а) Біля засніженої річки;
- б) на узліссі;
- в) на засніженій галявині.

2. Яким був вовк?

- а) Добрим і лагідним;
- б) старим і слабким;
- в) дужим і хижим.

3. Що зробив вовк, коли побачив лісника?

- а) Утік;
- б) прожогом метнувся на лісника;
- в) продовжував битися з лосем.

4. Хто прийшов на допомогу лісникові?

- а) Собаки;
- б) лось;
- в) мисливці.

5. До якого жанру належить цей твір?

---

6. Підкресли слова, які можна використати для характеристики лісника.

Сміливий, добрий, злий, рішучий, боягузливий, відважний.

7. Установи послідовність подій, пронумерувавши речення за допомогою цифр (1, 2, 3, 4).

- Вовк напав на лісника.
- Вовк вчепився в шию лося.
- Лісник захистив лося.

□ Лось врятував лісника.

8. Про кого з героїв можна сказати словами прислів'я: «Посієш добро — добро і пожнеш». Доведи свою думку.

Мамин кавун

День сьогодні в Костика видався і щасливий. Щасливий, бо вранці, як тільки мама з дому, прийшов дід Мусій і приніс два кавуни.

— Оце твій, — поплескує дід менший кавун, — а це мамин. Мама більша — їй і кавун більший.

— Зараз порізати твій кавун чи сам поріжеш? — питає дід Мусій.

— Зараз, діду, зараз, — нетерпляче просить Костик.

Дід ріже кавуна. А він червоний і пахучий.

Костик смакує, їсть поволі, а дід сидить мовчки й інколи усміхається. Усмішка дідова якась дивно-невесела.

Дід пішов. Костик доїв кавуна. Пообгризав скибки. Мамин кавун лежав на лаві. Костик намагався не дивитись на нього, але час від часу немов хтось голову повертав до кавуна.

Щоб той не спокушав, Костик вийшов надвір. А його щось наче тягне в хату. Він одчинив двері, вмовстився на лаві, поплескав долонькою кавуна.

«А як половинку з'їсти?» — подумав.

Та від цієї думки Костикові стало соромно. Йому пригадалась невесела дідова усмішка. Невесела вона була тому, що він не почаствував дідуся.

Від сорому Костикові захотілося піти з хати. Він вийшов у садок і сів під шовковицею. Там він довго сидів і дивився на білі хмари в голубому небі. Дивився — поки й заснув.

Прокинувся Костик увечері. Сонце сідало спочити.

Коли це й мама на подвір'я. Костик їй кавуна підносить.

— Це вам, мамо, — радісно каже він.

Мама заходить до хати, ріже кавуна й припрошує:

— Їж, Костику.

— Ні, це вам, мамо, — благає Костик, — їжте ж, будь ласка.

(230 слів)

Василь Сухомлинський

Тестові завдання

1. Чому день у Костика видався щасливим?

- а) Бо прийшов дід Мусій з кавунами;
- б) бо в нього був день народження;
- в) бо хлопчик пішов у школу.

2. Скільки кавунів приніс дідусь?

- а) Один;
- б) два;
- в) три.

3. Кому дід Мусій дав більшого кавуна?

- а) Костикові;
- б) мамі;
- в) взяв собі.

4. Що зробив Костик зі своїм кавуном?

- а) З'їв його сам;
- б) поділився з мамою;
- в) пригостив дідуся.

5. До якого жанру належить цей твір?

---

6. Установи відповідність між персонажами твору та їх висловами.

Костик

«Мама більша — їй і кавун більший»

дід Мусій

«Їж, Костику».

мама

«Ні, це вам, мамо».

7. Установи послідовність подій.

- Костик зустрів маму з кавуном.
- Хлопчик доїв кавун.
- Дідусь приніс два кавуни.

Костикові стало соромно.

8. Чому Костикові стало соромно?

Костикові стало соромно, бо _____

_____

_____

_____

Три метелики

Були собі три метелики: один білий, другий червоний, а третій жовтий. Вони весело літали цілий день у великому саду, перелітали з квітки на квітку, куштували медок і летіли далі.

Вони так загралися, що й не зогляділися, що сонечко сховалося за хмари і пустився дощ.

Змокли метелики. Полетіли вони до своєї хатки, аж там біда: двері замкнені, а ключа ніде не можна знайти.

Що тут робити? За той час, що стояли перед дверима, змокли страшенно. Насилу крильцями ворушили. Ледве долетіли до тюльпана, червоного з жовтими крапочками. Попросили його захисту:

— Любий тюльпанчику, просимо тебе, відчини свій келих та схвай нас від дощу!

Тюльпан подивився на них і промовив:

— Жовтого й червоного прийму, а білий нехай застається надворі.

Але обидва метелики, жовтий і червоний, промовили:

— Коли ти не хочеш захистити нашого братика, білого метелика, то й ми краще на дощі будемо мокнути.

Метелики смутні полетіли до білої лілеї. Попросили й її, щоб сховала їх від дощу, але вона погоджувалася прийняти тільки білого. Тоді й він промовив:

— Сам-один не хочу ховатися! Або вже разом з своїми братами десь знайдемо захист, або вже вкупі бідувати будемо.

Почуло це з-за хмар сонечко, і схотілося йому побачити тих приятелів, що так один за одного обстоювали. Продерлося крізь хмари й кинуло на метеликів своє проміння. Зараз крильця їм

висохли, і самі вони зогрілися і знов літали, танцювали й раділи до самого вечора.

(226 слів)

Леся Українка

Тестові завдання

1. Де цілий день літали метелики?

- а) У чистому полі;
- б) у великому саду;
- в) у дрімучому лісі.

2. Якого кольору був тюльпан?

- а) Червоного з жовтими крапочками;
- б) жовтого;
- в) білого.

3. Кого з метеликів вирішила прихистити біла лілея?

- а) Жовтого метелика;
- б) червоного метелика;
- в) білого метелика.

4. Що врятувало метеликів від дощу?

- а) Сонечко;
- б) вітерець;
- в) дзвіночок.

5. Установи відповідність.

Перший метелик

червоний

другий метелик

білий

третій метелик

жовтий

6. Установи послідовність подій, пронумерувавши речення за допомогою цифр (1, 2, 3, 4, 5).

- Метелики просять захисту в тюльпана.
- Безтурботні ігри в саду.
- Комахи просять білу лілею допомоги їм.

- Сонечко рятує метеликів.
- Несподіваний дощ.

7. Підкресли слова, які можна використати для характеристики метеликів.

Веселі, дружні, байдужі, грайливі, жорстокі, товариські, злі.

8. Чому сонечко вирішило врятувати метеликів?

Сонечко вирішило врятувати метеликів, бо _____

Олень і його товариш

Казка

Захотілося молодому оленю по білому світу побродити, нові місця подивитися.

— Відмовляти не стану, — сказав йому батько, — але знай: нелегко тобі буде, зазнаєш горя в чужому краю.

— Нічого!.. Я збираюся не один, а з товаришем...

— Розкажи що-небудь про нього.

— Ми йшли вузькою стежкою. Дорогу перегородив великий камінь, обійти його було неможливо. Тоді мій товариш уперся плечем і відсунув камінь убік. Ось він який!

— Твій товариш сильний, — похвалив старий олень. — Але все-таки я буду хвилюватися за тебе.

— Коли ми поверталися додому, на товариша з дерева раптом кинулась рись. Але він не розгубився, струснув рись із спини і переміг її у відкритому бою!

— Безперечно, твій товариш відважний і спритний. Але все ж таки я буду хвилюватися за тебе.

— А ось послухай ще про нього. Гуляли ми, і нам захотілося пити. Але по дорозі до водопою товариш почув запах якогось хижака. «Нам загрожує небезпека!» — шепнув він мені, і ми помчали, як вітер.

— Твій друг розумний і обережний. Але я буду хвилюватися, поки не побачу тебе, — зітхнув старий олень.

— А потім ми відпочивали в лісовій гущавині. Бачимо: вовк ганяється за козеням і ось-ось наздожене його. Мій товариш не всидів у кущах. Він кинувся навперейми вовкові і так ударив його рогами, що той з переляку ледь із шкури не вискочив.

— Це найкраще, що ти міг сказати про нього, — зрадів старий олень. — Твій товариш благородний. Тепер, синку, я за тебе спокійний.

(231 слово)

Веніамін Росін

Тестові завдання

1. Чого хотілося молодому оленю?

- а) Побродити по білому світу;
- б) навчитися життєвої мудрості;
- в) відвідати свого друга.

2. З ким вирішив подорожувати молодий олень?

- а) З батьком;
- б) з братом;
- в) з товаришем.

3. Де товариш почув запах хижака?

- а) На вузькій стежці;
- б) по дорозі до водопою;
- в) у лісовій гущавині.

4. Що відбулося між риссю і товаришем молодого оленя?

- а) Він переміг її у відкритому бою.
- б) Рись перемогла товариша.
- в) Товариш молодого оленя втік від рисі.

5. До якого жанру належить цей твір?

---

6. Запишіть головних героїв твору.

---

7. Установіть відповідність між рисами характеру та вчинками товариша молодого оленя.

Сильний

Врятував козеня від вовка

відважний і спритний

Відсунув камінь, який перегордив дорогу.

розумний і обережний

Переміг рись у відкритому бою.

благородний

Відчув запах хижака.

8. У чому виявилось благородство товариша?

Благородство товариша виявилось в _____

Пісня солов'я

Турецька народна казка

Якось один купець зловив у лісі солов'я, приніс додому й зробив йому дуже гарну клітку. Була та клітка із срібла, золота й коштовного каміння. Посадив купець солов'я в ту клітку. Був у цього купця чудовий сад. Посередині саду був водограй, до якого спускалися мармурові сходи.

Купець поставив клітку поблизу водограю й щодня вранці та ввечері приходив милуватися солов'єм. А соловей тільки сумно дивився на небо й жалібно співав. Знайшов купець чоловіка, який знав пташину мову, і привів його до солов'я — хай розгадає солов'їну пісню.

Послухав чоловік солов'я й каже:

— Хазяїне, соловей співає: «Вітчизно моя, гніздечко моє, я без вас не можу жити».

Минали дні, і соловей співав ще жалібніше. Тоді купець відімкнув клітку й випустив солов'я на волю, а сам разом з чоловіком, що знав пташину мову, сів на коня й поскакав услід за солов'єм.

Довго летів соловей чи недовго, аж нарешті дістався до дерева, яке стояло в лісі, побачив своє зруйноване гніздо і заспівав:

— Вітчизно моя! Ти найкраща, наймиліша.

Із того дня соловей став вільно співати й славити своє гніздо.

Подивився на нього купець і каже:

— Дивак цей соловей. У мене він жив у розкошах. У золотій клітці й сумував. А тут побачив зруйноване гніздо й заливається від радості.

Чоловік, який знав пташину мову, відповів йому:

— А ти не дивуйся, хазяїне. Кожному своя вітчизна, своє гніздо наймиліші. Соловей тут вільний. А воля — найдорожче.

(230 слів)

Тестові завдання

1. Хто зловив солов'я в лісі?

- а) Чоловік;
- б) подорожній;
- в) купець.

2. В яку клітку посадив купець солов'я?

- а) У золоту;
- б) у клітку із срібла, золота й коштовного каміння;
- в) у клітку із срібла й золота.

3. Де знаходилася клітка?

- а) Біля водограю;
- б) коло вікна;
- в) у кімнаті.

4. Що побачив соловей на дереві в лісі?

- а) Гніздо з солов'ятами;
- б) солов'їху;
- в) зруйноване гніздо.

5. Установи послідовність подій, пронумерувавши речення за допомогою цифр (1, 2, 3, 4).

- Купець поставив клітку біля водограю.
- Соловей співав ще жалібніше.
- Соловей став вільно співати і славити своє гніздо.
- Посадив купець солов'я в клітку.

6. До якого жанру належить цей твір?

---

7. Запиши дійових осіб твору.

---

8. Чому, опинившись у лісі, соловей почав співати радісно?

Щедра кишеня

Тітонька Леся почастивала Тарасика жменькою цукерок. Отих кругленьких, що їх горошком називають.

Хлопчик за гостинця подякував і поклав його до кишені. А в кишенях — ви ж знаєте — завжди всього повно: там і цвяшки та гвинтики, і фантики-бантики, гладенькі скельця й кольорові камінчики. Кажуть, у доброго хазяїна кишеня без дна.

У нашого Тарасика саме така кишеня й була. І солоденький горошок він усапив туди, не задумуючись.

Та не знав тої миті Тарасик, що є в його кишені одна новина — дірка. Вчора він прихопив з полиці мамину пилочку для нігтів. То та капосна пилочка цю «новину» й зробила. Солоденький горошок у кишені спочатку замурзався, а тоді помаленьку-потихеньку в дірку й повипадав.

Одну горошину знайшла мураха. Почимчикувала до мурашника, привела родичів — і вони нею поласували.

Другу цукерку надибав равлик. З одного боку покуштував, з другого, кругом обійшов: ото несподіванка — з усіх боків солодка.

Ще одну цукерку сорока вгледіла. Вихопила її з трави:

— Ти диви, яка смачна намистина! Вік звікувала — такої не траплялося. Та й з'їла її.

Гусак стежкою чалапав.

— А що воно таке: чи то горох, чи квасоля, га? А хто його, такого добра, тут насіяв, га? Га-га-га?

А Барсик нічого ні в кого не питав. Похрускав усі цукерки, що знайшов, і смачно облизався.

Тим часом Тарасик про тіточчин гостинець згадав. Руку до кишені — а його й нема. Та чого б мав журитися: он скількох почастувала його щедра кишенья!

228 слів

Оксана Кротюк

Тестові завдання

1. Хто почастував Тарасика цукерками?

- а) Тітонька Леся;
- б) бабуся;
- в) мама.

2. Куди поклав хлопчик гостинця?

- а) У портфелі;
- б) до кишені;
- в) у вазочку.

3. Яка «новина» з'явилася в хлопчиковій кишені?

- а) Дірка;
- б) ключик;
- в) машинка.

4. З чим сорока порівняла цукерку?

- а) З горошинкою;
- б) з квасолинкою;
- в) з намистинкою.

5. Установи відповідність.

Перша цукерка

сорока

друга

мураха

третья

Барсик

четверта

равлик

п'ята

гусак

6. Запиши дійових осіб твору.

---

7. Доповни речення.

Вчора Тарасик прихопив з полиці мамину _____ для

_____.

8. Чому хлопчик не засмутився, коли не знайшов у кишені ласощів?

Хлопчик не засмутився, бо... _____

Яблунька і літо

Юрко й Мишко весною посадили біля школи яблуньку. І домовились: на канікулах будуть приходити до школи й поливати її. Сьогодні поливатиме Юрко, завтра — Мишко, потім знову Юрко, потім Мишко. Ростиме собі яблунька — сил набиратиметься.

Настали канікули. — Та хіба їй що станеться, як один день не полити? Завтра прийде Мишко й полле».

Настав Мишків день. Далеченько жив Мишко від школи. Він собі й подумав: «Учора ж поливав яблуньку Юрко... Нічого їй не станеться, як один день не полити. Завтра знову Юрків день, він трохи ближче від школи живе, хай собі й поливає». Минали дні, Юрко надіявся на Мишка, а Мишко на Юрка.

Кілька днів яблуньку ніхто не поливав. А щодня приходив до школи маленький Андрійко. Він годував рибку у шкільному акваріумі. Бачить хлопчик: ніхто яблуньки не поливає, ось-ось засохне. Він і став її щодня напувати. Зеленіє яблунька, сил набирається.

От і перше вересня. Прийшли діти до школи. Не терпиться Юркові взнати: а чи поливав же Мишко? І Мишкові хочеться дізнатися: чи Юрко поливав?

Пішли хлопці до яблунки. Ідуть і мовчать. А як побачили, що вона зеленіє, то засоромилися і потупились у землю. Бо кожен подумав: це ж тільки я не поливав, а товариш мій поливав.

Так і стояли хлопці перед яблункою, схиливши голови, аж поки не пролунав дзвінок.

(213 слів)

Василь Сухомлинський

Тестові завдання

1. Де Мишко і Юрко посадили яблуньку?

- а) У саду;
- б) на пустирі;
- в) біля школи.

2. Коли хлопці посадили яблуньку?

- а) Весною;
- б) улітку;
- в) восени.

3. Чому маленький Андрійко щодня приходив до школи влітку?

- а) Щоб вчитися;
- б) щоб годувати рибок у шкільному акваріумі;
- в) щоб погратися на шкільному майданчику.

4. Чому яблунька не засохла влітку?

- а) Бо її поливали Мишко і Юрко;
- б) бо було дощове літо;
- в) бо її поливав маленький Андрійко.

5. До якого жанру належить цей твір?

---

6. Запиши дійових осіб твору.

---

7. Установи послідовність подій, пронумерувавши речення за допомогою цифр (1, 2, 3, 4).

- Маленький Андрійко доглядав молоде деревце.
- Юрко і Мишко посадили яблуньку.
- Мишкові і Юркові стало соромно за свій вчинок.
- Хлопці не дотримали даного слова.

8. Чому Мишкові і Юркові стало соромно за свій вчинок?

Мишкові і Юркові стало соромно за свій вчинок, бо _____
